І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го ТРАВНЯ 1964 | 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 14, 1964 No. 91. VOL. LXXI.

В СЕНАТІ ЗАПОВІДАЮТЬ УХВАЛЕННЯ ЗАКОНУ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Вашингтон. — 12-го травня провідники тих сенаторів, які підтримують урядовий проєкт закону про охорону громадянських прав, вирішили впродовж найближчих днів за допомогою голосування припинити обструкцію південних сенаторів та почати голосувати над окремими пунктами урядової програми в цій справі. Автор урядового проєкту сенатор - демократ із Монтани Майк Менсфілд звітував президентові Джансонові про те, що досі нічого не сталося в справі громадянського закону, бо вже 53 дні 19 південних сенаторів своїми обструкційними промовами не допускають до ухвалення поправок до урядового проєкту, які зголосив іменем республіканців провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверетт МекКінлі Діркссн. Президент Джансон звернувся із сильним закликом до сенаторів, щоб ухвалили урядову програму, і одночасно просив громадянство, щоб підтримало тих сенаторів, які є за ухвалення закону. Довга обструкція денервує сенаторів в цьому виборчому році, коли третина з них мусить старатися про перевибір. Провідні сенатори вирішили, що за 10 днів, а найдальше до двох тижнів, в Сенаті відбудеться голосування, щоб припинити обструкцію. До цього треба більшости двох третіх присутніх сенаторів. При присутности всіх 100 сенаторів треба б 67 голосів. Досі ще дійсно не знати, чи була б потрібна більшість для припинення обструкції. В Сенаті є потрібна більшість для ухвалення цього закону, бо обструкцію ведуть тільки 19 сенаторів із Півдня, але в Сенаті є глибокий сантимент до того, що ця Палата Конгресу не повинна обмежувати права жадному сенаторові говорити так довго, як він собі цього бажає. Цей звичай походить із того пункту в Конституції цієї країни, що навіть найменші стейти мають по два сенатори, і тому голос їх не повинен бути обмежуваний. Але вкінці терпець більшости сенаторів урветься, і прихильники урядового проєкту сподіваються, що вже найдальше до двох тижнів знайдеться в Сенаті більшість для припинення обструкції. Сенатор-республіканець Джекоб К. Джевітс із Ню Йорку гадає, що президент Джансон повинен вплинути на демократичних сенаторів, щоб приспішити ухвалення закону. Сенатор Дж. Джевітс закликає також різні крайові організації, щоб натискали на своїх сенаторів, щоб рішучіше підтримали уряд в цій програмі. Сенатор Кіттінґ із Ню Йорку заявив: „Ми хочемо того, щоб нам дали можливість голосувати". Деякі сенатори - республіканці заявляють, що вони не є за те, щоб голосувати прихильно в справі громадянського закону, але вони будуть голосувати проти тієї обструкції, яку так довго ведуть 19 південних демократів, надуживаючи сенатського реґуляміну та осмішуючи Конґрес, який має ухвалювати закони звичайною більшістю, а обструкція не дає можливости цій більшості здійснити свій обов'язок. Сенатські провідники вирішили продовжувати час нарад Сенату. Він починатиме працю о 9 год. перед полуднем і продовжуватиме до 1-ої години по півночі.

ФАНТАСТИЧНИЙ ЛІТАК У ФАНТАСТИЧНІЙ ДОБІ

Здається, що сьогодні вже немає людської фантазії, яка не могла б бути здійснена в цій нашій фантастичній добі визволення і використання атомової енергії та здобування космосу. А до багатьох фантастичних досягнень останнього часу долучується новий американський бомбардувальник XB-70A, що має 185 стіп довжини та може летіти 2,000 миль на годину на віддаль 6,000 миль. На фотознімці видно, як цей літак показано вперше там, де його випродукувано: у величезних летунських варстатах Американської Авіяції в Палмдейл у Каліфорнії. Цей фантастичного вигляду літак є ще в дослідній стадії.

ЗДА НЕ ЗМОВЛЯЮТЬСЯ З СССР — ЗАСПОКОЮЄ РАСК НАТО

Гааґа. — Між ЗДА й СССР не прийшло до ніякої такої згоди, яка виключала б загрозу совєтської аґресії і ЗДА не ведуть тепер ніяких явних ані засекречених переговорів з Совєтським Союзом — ствердив державний секретар Дін Раск у своїй промові в першому офіційному дні конференції Ради Північно - атлантійського Союзу (НАТО) в столиці Бельгії, у вівторок 12-го травня 1964. Дін Раск проводив у своїй довгій промові тезу, що теперішня міжнародна ситуація не оправдує будь-яке поменшення чуйности та що для безпеки західнього і взагалі всього вільного світу необхідні далі єдність і сила НАТО. Крім цього, Дін Раск вимагав, щоб НАТО цікавилося безпекою не тільки Атлантійського обширу, але скрізь у широкому світі. Тому він закликав союзників Америки, щоб вони взяли активну участь у поборюванні комуністичної аґресії в Південному В'єтнамі. Він звернув також увагу, що Куба Фіделя Кастра експортує комуністичну революцію до шістьох латиноамериканських країн: Арґентини, Бразилії, Чіле, Панами, Венесуелі і Ґватемалі. Дін Раск вимагав, щоб члени НАТО стрималися від торгування з Кубою, бо це скріплює її економічний і військовий потенціял. Теперішня сесія Ради НАТО надзвичайно важлива, бо це 15-ті роковини існування НАТО. Голляндський міністер закордонних справ Жозеф М. А. Г. Люнс пригадав, що за 5 років кожна з членських держав НАТО дістане статутове право виступити з Атлантійського Союзу, якщо він не збереже своєї єдности і сили та гармонії в діях всіх членів. До НАТО належать: ЗДА, Британія, Франція, Італія, Західня Німеччина, Бельгія, Голляндія, Люксембурґ, Канада, Греція, Туреччина, Портуґалія, Данія, Норвегія і Ісляндія. Британський міністер закордонних справ Р. А. Батлер признав, що між Британією і ЗДА нема одностайного погляду на справу торгування з Кубою, але Британія ставиться прихильно до справи забезпеки Південної Америки проти комуністичної загрози. Французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль покищо промовляв тільки коротко, дуже обережно і не входив в суть конфлікту між ЗДА і Францією. Він висловив тільки „сумнів, чи доцільно є, щоб члени НАТО анґажувались у справи іншої країни (Південного В'єтнаму), де один із членів НАТО (ЗДА) має свої „спеціяльні інтереси". Вечером того самого дня Дін Раск, Батлер і Мурвіль перевели окрему ширшу довірочну нараду. За твердженням газет, та нарада стосувалася спеціяльно справ міжнародного роззброєння, спільної тактики у відношенні до СССР та справи Німеччини й Берліну. Західньо - німецький міністер Гергард Шредер настоює, щоб західні великодержави зактуалізували справу з'єднання Німеччини, але ЗДА, Британія і Франція не бачать потреби робити це, бо не бачать ніякої можливости дійти до будь-якого порозуміння в цій справі з Москвою. Ця сесія НАТО має ще тому поважне значення, що генеральний секретар НАТО Дірк Стіккер відходить з уваги на погане здоров'я. На його місце мають обрати італійського дипломата Манліо Брозіо. Ствердження Діна Раска, що ЗДА не ведуть ніяких переговорів з СССР мало на меті втихомирити вперті плітки в західньо - німецькій пресі, наче б ЗДА в тайних переговорах з СССР готові були „зрадити" інтереси Західньої Німеччини й Західнього Берліну.

На протирадіяційні сховища домагаються 358 мільйонів долярів

Вашинґтон. — В Сенатській Підкомісії Видатків зізнали три високі урядовці, які домагалися, щоб Конґрес призначив на побудову протирадіяційних сховищ $358,000,-000, бо, як сказав заступник секретаря оборони Сайрус Р. Венс — цивільна оборона є невід'ємною частиною оборони цієї країни. Коли Конґрес схвалить вимагану суму, то до кінця найближчого року в ЗДА будуть готові сховища для 79 мільйонів осіб. Секретар армії Стівен Ейлс заявив, що недавній землетрус на Алясці вияснив нам всім, чим є для країни цивільна оборона разом із збройними силами країни. Уряд Цивільної Оборони оцінює, що треба б 240 мільйонів місць в радіяційних сховищах, щоб можна було охоронити проти атомової радіяції все населення цієї країни на випадок ворожого атомового нападу на цю країну. Очевидно, що ці сховища мусіли б мати найконечніше влаштування. $92.4 мільйона потрібно на ведення дій Цивільної Оборони, а $250.6 мільйона призначені на розбудову сховищ.

МекНамара і ген. Тейлор переводять знову інспекцію в Південному В'єтнамі

Сайґон. — Секретар оборони Роберт МекНамара прилетів в минулий вівторок 12 травня ц. р. з Західньої Німеччини до Південного В'єтнаму, заставши там уже голову шефів об'єднаних штабів, генерала Максвелла Тейлора. Вони переводять знову перегляд тамошньої політичної і воєнної ситуації, бувши там раніше вже чотири рази. У зв'язку з виявленим пляном в'єтнамських терористів перевести атентат на МекНамару — зірвати міст, по якому треба їхати з летовища до середини міста Сайґону — вжито надзвичайних засобів охорони. Авто, в якому їхали МекНамара й амбасадор ЗДА в Південному В'єтнамі Генрі Кебот Ладж, було вистелене безпечним проти куль матеріялом, так само обидва названі високі урядовці мали на собі забезпечений проти куль одяг. В останній хвилині несподівано змінено теж курс їзди автомобілю МекНамари. Він перевів двогодинну нараду з амбасадором ЗДА Г. Кебот Ладжом, після того вислухав широкий звіт від генералів Пола Гаркінса і Вільяма Вестморленда, який внедовзі перейме від Гаркінса головне командування в Південному В'єтнамі. На другий день свого перебування в Сайґоні Роберт МкНамара і ген. Максвелл мали умовлену довгу нараду з прем'єром Нгуєном Ханом. Речник МекНамари заявив пресі, що теперішній приїзд секретаря оборони і голови шефів об'єднаних штабів має на цілі переконатися, чи і з якими наслідками реалізовано прийняті за їх останнього перебування в Сайґоні, два місяці тому, різні військові і політично - економічні постанови.

Ґолдвотер твердить, що республіканці розв'яжуть расову проблему

Ню Йорк. — Сенатор Беррі Ґолдвотер з Арізони, республіканський кандидат на президента, промовляв у Медісон Сквер Гарден у Ню Йорку перед 18-тисячною авдиторією. Чільний республіканський кандидат на президента заявив, що тільки перемога республіканської партії забезпечить найкращу розв'язку расового питання в ЗДА. Ґолдвотер передбачає ще більше расових непорозумінь „на наших вулицях", доки республіканська партія не переберe влади у Вашинґтоні. Він обвинувачував уряд президента Джансона в роз'ятрюванні питання про громадські права. Сенатор Ґолдвотер підкреслив, що він підтримує декларацію Республіканської партії з 1962 року, котра була потвердженням декларації з 1960 р. У тій декларації говориться про необхідність сильнішої політики щодо громадянських прав, твердости в закордонній політиці та про збільшення допомоги шкільництву в ЗДА.

Хрущов підтримує арабський світ проти Ізраїлю в справі Йордану

Каїро. - Нікіта Хрущов, який тепер перебуває в Об'єднаній Арабській Республіці на 16-ти денній візиті, виступив виразно по стороні арабського світу проти Ізраїлю у спорі за води Йордану, при чому Хрущов назвав Ізраїль „помелом імперіялістів" й закинув Ізраїлеві що той загарбав їхні водні джерела". Хрущов заявив це у своїй одногодинній промові перед єгипетським так званим парляментом, а його антижидівську заяву прийняли арабські посли з ентузіязмом, схопившись з лісць і влаштувавши Хрущову настоячки овацію. Хрущов прославляв з'їзд арабських монархів і президентів, що в січні цього року відбувся в Каїро, скріпив панарабські вузли та зайняв рішуче становище проти Ізраїлю т справі ізроїльського пляну відвернути корито Йордану задля заводнення пустині Неґеву. Хрущов прославляв також "успіхи соціялізму" в Об'єднаній Арабській Республіці, почавши від переведеної Нассером революції проти єгипетської монархії в 1952 році. "Соціялізм дає максимум добробуту народові", кричав Хрущов. Він хвалив також Об'єднану Арабську Республіку за її становище в справі загального і повного роззброєння та виступив проти Британії, вимагаючи -як це роблять також араби з-під стягу Нассера- щоб Британія виреклася своїх баз на Кіпрі і в Адені.

Спілка Об'єднаних Одягових Робітників підтримує кандидатуру Джансона

Ню Йорк. — Делеґати на Конвенцію Об'єднаних Одягових Робітників, яка відзначає 50-річчя свого існування, в дні 13-го травня з ентузіязмом прийняли пропозицію свого голови Джекоба С. Потофского, щоб підтримати кандидатуру теперішнього президента Линдона Б. Джансона восени цього року. 1 500 делеґатів, які заступають 385 000 членів цієї Спілки, оваційно прийняли пропозицію, щоб зорганізоване робітництво голосувало на демократичного кандидата — Джансона. Потофски казав, що ним очолювана спілка також перша в 1940-му році підтримала була тодішнього демократичного кандидата Ф. Д. Рузвелта. Линдон Б. Джансон, так само як Ф. Д. Рузвелт, стоїть за ті самі цілі, що їх підтримують робітники. Джансон підтримує проєкт про охорону громадянських прав, програму шпитальної допомоги в рямках соціяльного забезпечення для старших осіб, веде боротьбу проти убозтва. Все це підтримує і зорганізоване робітництво, — казав Потофски. Об'єднані Одягові Робітники — це перша більша робітнича спілка, яка підтримує демократичного кандидата, хоч він формально ще не проголосив своєї кандидатури. Ця спілка заявлялася за те, щоб завести 35-годинний тиждень праці, бо цим способом можна б збільшити число варстатів праці і зменшити число безробітних.

Українські танцюристи виступали на Світовій Виставці

Ню Йорк. — 12 травня група танцюристів Івана Осіненка, з Гемстеду на Лонґ Айленді, двічі виступала у павільйоні Нюйоркського стейту. Танцюристи, віком від 7 до 17 рр., були вдягнені в українську народну ношу. Переливи барв незвичайного одягу, чіткі рухи добре вишколеної групи, жваві українські танці сподобались американській публіці (в кількости понад 400 осіб). Глядачі не шкодували оплесків, найбільше для малих танцюристів, фотографували і фільмували українську групу. Коротко про Україну та наш народний танок інформував присутніх диктор через мікрофон. Це був перший український виступ на Світовій Виставці. Тим приємніше, що він пройшов з успіхом.

Захід стурбований дальшим зворотом Альжиру в сторону Москви

Альжир.- Західні дипломати і пресові обсерватори в Альжирі пильно стежать, які будуть наслідки останніх 13-денних відвідин президента Ахмеда Бен Белли в Москві, де його приймали з великими парадами, дали йому орден Леніна та задеклярували для Альжиру торговельний кредит на 127 мільйонів дол., обіцяли збудування технічного інституту для 2.000 альжирських студентів і прислати 300 осіб медичного персоналу. Крім того Хрущов обіцяв Альжирові доставити в найближчому році танкер містоти 19.000 тонн. Але західні дипломати ще більш стурбовані фактом, що Бен Белла зайняв разом з большевиками солідарне становище у справах Куби, американської бази Ґвантанамо, Південного В'єтнаму і Південної Кореї та підписався під всіма пропаґандивними вимогами-большевиків на адресу ЗДА, як ліквідація всіх закордонних баз і т.п. Мірилом дальшої закордонної політики Альжиру можуть стати переговори, які саме розпочались в Альжирі з представниками Франції в справі дальшої експлуатації нафтових джерел в альжирській Сагарі. Якщо Альжир поступиться з своїх максимальних, неcприйнятливих для Франції вимог, перестане шантажувати Францію погрозами щодо націоналізації тих джерел та піде на компроміс і дальшу тісну економічну співпрацю з Францією, то становище Ахмеда Бен Белли, зайняте ним в Москві, не вплине практично на зміну закордонної політики Альжиру, як „невтральної" країни.

Помер найстарший конґресмен, голова Комісії Видатків — Кларенс Кеннон

Вашинґтон. — 12-го травня помер в шпиталі найстарший і найвпливовіший конґресмен 85-річний Кларенс Кеннон, який довгі роки, бо від 1941 року, очолював дуже важливу Палатну Комісію Видатків. Він почувався здоровим до суботи 9-го травня, коли відійшов на лікування до шпиталю, нарікаючи на нудоту, але лікарі ствердили, що він захворів на серце. Конґресмен Кеннон був із стейту Мізурі. Він здобув собі загальне признання й пошану за те, що завжди дбав про те, щоб якнайменшими були видатки федерального уряду. Хоч демократ, то не відступав від своєї ощатностевої лінії і під час того, як в цілому Домі був демократичний президент.

У Клівленді відбулося свято Карпатської України

Клівленд. — В минулу неділю 10-го травня ц. р. відбулася тут Академія - концерт у честь проголошення державности Карпатської України. Святочну промову виголосив колишній заступник голови сойму Карпатської України, д-р Степан Росоха. У мистецькій програмі виступали: проф. Роман Придаткевич, із скрипковим сольо, при чому акомпаніяторкою була його донька Ганна; поезії О. Олеся, Б. Кравцева і Л. Храпливої деклямувала Володимира Кавка; поважну частину програми виповнили пісні у виконанні хору „Дніпро". Почесну участь в тому вечорі, присвяченому Срібній Землі, взяли її авторитетні представники: проф. Августин Штефан, Юліян Ревай і Степан Росоха. Діловим головою Комітету, що влаштував той надзвичайно вдатний вечір, був д-р Дмитро Павлишин.

Численна делеґація українців Арґентини візьме участь у відкритті пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні

З Буенос Айресу інформують, що українці візьмуть офіційну участь в урочистостях відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, висилаючи свою делеґацію, яка представлятиме всі українські організації, що входять в склад Української Центральної Репрезентації в Арґентині. Відповідні заходи для організації поїздки до Вашинґтону веде Українська Центральна Репрезентація і до участи в цій поїздці зголосилося вже багато осіб, які вилетять літаком, щоб в означеному часі прибути і взяти офіційну участь в запланованих Шевченківських урочистостях в столиці ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Линдон Б. Джансон** 11-го травня викопала першу лопату землі під будову нового будинку Осередку Пошесних Недуг в Атланті, Джорджія, та виголосила промову, в якій хвалила південні стейти ЗДА за їх вклад в розбудову цієї країни, заявивши, що Південь зрозуміє теперішню ситуацію та вирівняє ті несправедливості, які залишилися з минулого. До Атланти перша леді летіла літаком, де пасарижом був неґритянський провідник д-р Мартин Лютер Кінґ. Вона привіталася з ним в літаку.

● **Командант** Дослідного Відділу Летунства генерал майор Марвін Демлер, промовляючи на річних зборах Лікарського Товариства в справах космічних летів, виявив, що вивчається справу „рятувальних кабін" для астронавтів, які були б змушені залишити свій екіпаж під час лету в космосі. Астронавт міг би залишитися в „рятунковій кабіні" так довго, поки не надлетів би новий екіпаж на місце катастрофи в космосі.

● **Конґресмен** демократ із Джорджії 80-річний Карл Вінсон є 50 років в Конґресі і вже не думає кандидувати восени цього року. Президент Джансон написав йому, що не міг особисто передати нагороди ім. Томаса Д. Вайта за заслуги для державної оборони. Вінсон є від 1947-го року головою Сенатської Комісії Збройних Сил. Цю нагороду призначує Летунська Академія.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Черевики і ракети . . .

„Радянська Україна" з 5-го травня повідомляє: „Сьогодні у республіці працюють 23 фабрики й механізовані цехи, які лагодять черевики в масових маштабах. У 1960-му році існувало лиш 5 фабрик хемчистки й фарбування одягу. Нині їх 35. До 1965-го року буде введено в дію ще 11 підприємств" . . . (на понад 40 мільйонів населення України!).

Студенти розпочали — партія перехоплює

„Тисячі студентів роз'їдуться незабаром на канікули. Вони прагнуть зробити щось хороше, цінне, приємне своїм землякам. Чудову справу почали студенти Київського університету, створивши невеликі групи — „жайворонки", які вирушають у походи, несучи від села до села мистецтво пісні, збираючи перлини фольклору, читаючи лекції, організовуючи цікаві вечори" . . . Газета „Молодь України" з 8 травня ц. р., з якої беремо цю вістку, відразу ж намагається запрягти студентську ініціятиву до партійного воза, пишучи: „Вести активну аґітаційно - пропаґандистську та культурно - масову роботу під час канікул — обов'язок кожного студента, і комітети комсомолу вузів (тобто високих шкіл — „С".) повинні вручати від'їжджаючи на канікули комсомольську путівку з відповідним дорученням".

В перші чергу — російська . . .

У багатьох газетах Української ССР друкуються тепер оголошення про набір до аспірантури і запис кандидатів на студентів високих шкіл. В оголошеннях сказано про іспити, які треба при цьому складати. Про неґативне офіційне відношення до рідної мови республіки маємо багато документів. Додамо до них ще й оголошення Запорізького фармацевтичного інституту, який повідомляє, що треба складати іспити: „З хемії, фізики, російської або української мови" . . . („Радянська Україна з 6-го травня 1964 р.).

Найменше платна професія

З розповіді студента - практика Л. Грушинського: „Недавно я проходив місячну практику у Вінницько - Хуторянській школі ч. 2 . . . На перерві підійшов до мене викладач географії: — Ви ще молодий, — почав він, — ще не розкуштували учительського хліба, то, поки не пізно, перекваліфіковуйтеся . . . Ідіть у технічний вуз, для вас буде краще. А мені — сиди й не рипайся, бо пізно схаменувся". („Молодь України" з 6-го травня 1964 р.).

У СВІТІ

● **Оскар Камбона,** міністер закордонних справ муринської республіки Танґаньїка, перебував в Бонні, столиці Західньої Німеччини, де переговорював в делікатній справі. Танганьїка, яка була колись німецькою колонією, діставала допомогу від Західньої Німеччини і рада би діставати її у збільшених розмірах. Тим часом сусідній Занзібар визнав був після прокомуністичного перевороту в січні ц.р. Східню Німеччину і німецькі комуністи вислали туди велику місію з повним мішком різних обіцянок. Коли ж в мин. місяці Танганьїка і Занзібар проголосили державну унію — виникло питання, як то буде з визнаванням двома частинами унії двох Німеччин. Мабуть, з Занзібару викинуть східньо-німецького амбасадора і перемінять амбасаду в „торговельну місію".

● **Західні кореспонденти в Об'єднаних Націях**, які орієнтуються в настроях делеґатів з членських держав, твердять, що в цьому році Комуністичного Китаю також не приймуть до Об'єднаних Націй. Хоч число прихильників вступу Комуністичного Китаю до ОН збільшилось на Францію, проте більшість членів таки насторожена, особливо внаслідку активного підтримування Пейпінґом комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі та войовничої постави у спорі з Москвою.

● **В обсерваторії на горі Везувія** записано під кінець минулого тижня кілька сильних підземних струсів. Вони ще ніби не віщують нової активности вулькану, проте люди із сел на узбіччях вулькану занепокоїлись. Від 79 року перед нар. Хр., коли-то вибух Везувія знищив до основ міста Помпеї й Геркулянум, Везувій нищив вже 17 разів довкільні села. Останній вибух 19 березня 1944 р. коштував життя 26 особам.

● **Колишнього світового чемпіона у боксі важкої ваги,** шведа Інґемара Йогансcона, обманули на 350.000 шв. корон, себто 67.000 долярів. Він підписував чеки „ін блянко" своєму торговельному аґентові, а той, без його відома, вписав дану суму і заінкасував її.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Джансон і Латинська Америка

У минулий понеділок 11-го травня прийшло, так би мовити, до „замирення" між Латинською Америкою і президентом Линдоном Б. Джансоном, — або радше до розвіяння сумніву, що його мали латиноамериканські країни, чи теперішній Президент ступатиме слідами свого попередника, ініціятора і засновника Союзу для Поступу. Це була програма, сформульована у вигляді чартеру, що його 19 серпня 1961 року підписали в Пунта дель Есте, в Уруґваї, ЗДА і 19 латиноамериканських країн — всі за вийнятком Куби. Ця програма передбачала інвестування в латиноамериканське господарство щонайменше 20 більйонів долярів, з чого половину мали дати ЗДА, а половину інші міжнародні джерела. Президент Кеннеді був ентузіястом тієї програми, яка мала перетворити соціяльно - економічне обличчя Латинської Америки, піднісши на вищий щабель життьову стопу мільйонів осіб з тамошніх бідних верств.

Величезні труднощі, перед якими опинився Джансон, що несподівано мусів перейняти керму держави в день убивства Джана Ф. Кеннеді, — проблеми американського законодавства, важка справа Південного В'єтнаму, дисонанси всередині Атлантійського Союзу, справи, пов'язані з цьогорічними президентськими виборами, — все це відсунуло наче в тінь заінтересування Вашинґтону латиноамериканськими проблемами. Коли ж ті проблеми й були зактуалізовані такими подіями, як протиамериканські заворушення в Панамі чи скинення президента Жуона Ґулярта в Бразилії, все ж ті події тільки посередньо стосувалися Союзу для Поступу. А що здійснювання тієї програми йшло і так від самого початку як по груддю, не стільки з вини Вашинґтону, як внаслідок спротиву латиноамериканських державних кіл і багатих верств, фактичних посідачів влади, переводити потрібні соціяльні реформи, все це записувано на рахунок нібито холоднішого підходу збоку нового президента Америки.

Саме в минулий понеділок розвіявся цей сумнів. Сталося це з нагоди підписання нової угоди в рямцях Союзу для Поступу на суму $40 000 000 на різні конкретні цілі в 13-ох латиноамериканських країнах. Цю по суті другорядну подію президент Джансон використав для прийняття всіх латиноамериканських амбасадорів та шарже д'аффер, виголошення великої промови та переведення з ними не тільки формальної розмови, але й товариської зустрічі за чаєм. Промова Президента не тільки потвердила давнє становище З'єднаних Держав до економічних потреб Латинської Америки, але й з'ясувала також, чи Вашинґтонові залежить спеціяльно на існуванні демократичного режиму в латиноамериканських країнах, чи тільки на такому режимі, з яким можна було б взагалі гармонійно працювати. Джансон признав, що „чартер Союзу для Поступу не є прикованим до політичної демократії. Але він сприяє мирній демократичній соціяльній революції в цій гемісфері. Він кличе до нас, щоб ми відчинили браму нагод для безземельних та покривджених, бідних і уярмлених. Він стверджує, що несправедливі привілеї мають скінчитися і надмірна влада має бути обмежена . . ."

Мабуть, ще багато часу промине, поки ці принципи будуть здійснені в латиноамериканських країнах. Так само, як дуже трудно переконати всі ті країни, що доба „янкі імперіялізму" минулася і існує тільки в комуністичній пропаґанді, а дійсною загрозою є імперіялізм, експортований з Куби Кастра.

Глум над українською книжкою

„Радянські книги українською мовою" — так зветься один із каталогів, які щороку видає для закордону московська „Международная Книга". В каталозі ч. 12 за 1964 перелічено назви книг, що цього року вийшли або вийдуть у виданні Київського, Львівського і Харківського університетів. На перше місце з-поміж тих видань поставлено підручники та посібники для студентів високих шкіл України. Уже це показує ще раз нестачу, хронічний голод на українськомовні підручники в Україні. Тим дивніші наклади, якими випускають підручники. Навіть студентам Київського університету ім. Т. Шевченка не вистачить підручника „Теоретичні питання граматики української мови" Кучеренка, бо його наклад тільки 7 000 примірників. Якщо „Історія київського заводу „Ленкузня", що вийшла накладом 5 000 примірників, дійсно мало кого цікавитиме, то як пояснити п'ятитисячний наклад „Історії держави й права УССР" чи „Основних етапів української мови" Москаленка? Від 5 до 10 тисяч хитається наклад підручників з вищої математики, зоології, ляборраторної практики . . . Навіть „Історія України", у якій „дається критика антинаукових буржуазно-націоналістичних концепцій", видана лише 10-тисячним тиражем. Львівський університет ім. І. Франка, очевидно, одержав „з центру" ту саму директиву щодо висоти накладу українськомовних підручників, що й інші університети в УССР. Підручник з атомової фізики, історія української журналістики, „Економічна географія зарубіжних країн" (від російського слова „рубеж") виходять накладом 5 тисяч, а „Старослов'янська літературна мова" лише 4 000 примірників. Підручник, що якоюсь мірою стосується краєзнавства, „Природничо - географічні райони західних областей України" — вийшов рекордовим накладом 3 тисячі примірників.

Харківський університет видав „Вищу алгебру" Сушкевича, „Економічну географію СССР" Трипільця, „Лекції з математичних методів плянування" Рогового та багато інших підручників для студентів високих шкіл України тиражем лише по 5 000 примірників. Про Ужгородський університет у розглядуваному каталозі взагалі не згадано: там і раніше настирливо провадилася практика видавання монографій, підручників, розвідок російською мовою.

У статті - записці „Про деякі питання, зв'язані з здійсненням курсу партії на інтенсифікацію сільського господарства" з 13 квітня Хрущов, між іншим, писав: „Нам треба створити високоякісні підручники, за якими мільйони людей вчилися б високої продуктивности праці" . . . Або: „Треба якнайшвидше створити добрі підручники і по них вчити людей" . . . Але як може підручник вчити „мільйони людей", коли його видають рідною мовою даної республіки лише 5-тисячним накладом тоді, коли Українська ССР нараховує сотні тисяч студентів? Пояснити таку суперечність можна тільки настановою самого ж Хрущова і його ЦК щодо русифікації України. Комунізм - інтернаціоналізм у теорії, а російський шовінізм-імперіялізм на практиці стоять на заваді розвитку української культури, в тому числі й української книжки. Змінилися часи, міняється й тактика Москви. Забагато є перешкод, щоб відважитися на цинічний „указ" Валуєва ч. 2, про заборону ненависної мови „инородцев". Але зміна тактики не приховає тієї самої народовбивчої політики.

Мих. Килимний

ПО РЕВОЛЮЦІЇ В БРАЗИЛІЇ

Куритиба. — Що впадає всім в очі, так це лад, тиша і спокій, які постали тут по першому ж дні революції. Людина тепер прокидається спокійно, знаючи, що на неї не чекають сенсаційні події. Нічого не чути про страйки, про комуністичні боївки, про атентати на визначних осіб, конфлікти президента з парляментом або губернаторами естад. А що особливо помітно, так це заморожения цін на все, тобто припинення росту дорожнечі, яка довгими роками так дошкуляла кожному мешканцеві країни. Навіть бразилійська валюта перестала падати в ціні на міжнародному ринку.

Тепер стає кожному ясно, що увесь час той хаос, безладдя, анархія й марнотратство виходили безпосередньо від поваленого уряду та від його підпори — комуністичних і комунізуючих елементів. Політика колишнього президента Жуона Ґулярта, його шваґра Леонеля Брізолі та їм подібних змагала до повного виснаження країни, до цілковитої дискредитації демократичного устрою, щоб на уламках того всього створити можливість для насадження в країні комуністичного режиму. Такий підступний задум зближався до свого остаточного здійснення, аж революція 1-го квітня перемішала всі карти ворохобникам.

Так, революція, а не зміна осіб чи клік, чи „палацовий переворот", як дехто закордоном уявляє собі останні події в Бразилії.

Коли уряд Ґулярта перейшов в останню фазу розправи з демократією, підписуючи декрети проти згоди парляменту та створюючи неконституційні установи й організації, врешті, обіцяючи дати народові „нову демократію", спонтанно піднялися на протестаційні демонстрації мільйонові маси населення. Ті демонстрації були справжнім виявом народної волі. Тож не дивно, що 1-го квітня, коли військові чинники та губернатори переважної більшости естад виповіли послух президентові та його урядові, нарід пішов за виразниками революції, і правляча кліка мусіла чимшвидше тікати з країни.

У вирішальний момент комуністи зовсім позбулися народних мас, зокрема робітників і студентів, якими вони керували через професійні синдикати та студентські організації. Вишколені, добре озброєні комуністичні боївки, побачивши, що нема кому „подавати приклад", розбіглися, лишаючи на вулиці все своє бойове спорядження. Через те революція відбулася без пролиття крови, без жертв і на її проведення по всій величезній Бразилії вистачило однієї доби. Заклики Брізолі та керівників синдикатів до сержантів — захоплювати в свої руки командування військовими частинами, і до робітників — розпочати генеральний страйк, залишилися „гласом вопіющого в пустині".

У підготові, а також у проведенні революції мало місце одне цікаве явище. Хоч найвищим виразником бразилійського демократичного устрою вважається Конґрес (парлямент і сенат), це найвище виборне державне тіло навіть не спромоглося висловити офіційного протесту проти самочинного проголошення президентом земельної реформи. Окремі ж його члени, на чолі з федеральним депутатом Брізолею, взагалі вимагали розв'язати Конґрес, заступивши його різними, потвореними комуністами, організаціями, переважно професійними та студентськими. Вислови недовір'я президентові Ґуляртові потонули в міжфракційних розбіжностях ворогуючих партій і їх навіть не обмірковували. В найкритичнішу хвилину, коли Ґулярт разом із своїми спільниками заносив уже ножа над демократичним устроєм країни, члени парляменту та сенату . . . роз'їхалися на вакації.

Отож, в обороні демократії треба було робити революцію, бо не можна було вже покладатися на розсварений, нездібний до рішучих дій Конґрес. І революцію зроблено. За демократію, за збереження парляменту й сенату виступили інші. І вже після 1-го квітня, на вимогу Начальної Команди Революції, зібрався Конґрес, щоб вибрати запропонованого йому нового президента.

Бразилійська протикомуністична революція знайшла своє правне оформлення в спеціяльному „Інституційному Акті", проголошеному 9-го квітня і підписаному генералом Артуром Коста і Сільвою, бриґадиром Франсіско Асіз Корреєю де Мельо, віце-адміралом Авґусто Родамекером. У тому „Акті" читаємо:

„Революція є виразником інтересів і прагнень не якоїсь групи, а всієї нації. Переможна Революція проголошує себе оцим конституюючою владою, яка постає внаслідок народного вибору. Переможна Революція леґітимує себе сама. Вона повалила попередній уряд і наставляє новий. Вона встановлює правові норми, не обмежуючи їх нормами, що зобов'язували перед її перемогою".

У дальших розділах „Інституційного Акту" сказано й про Конґрес:

„Залишаємо Національний Конґрес (парлямент та сенат) з обмеженням його конституційних засягів, що є об'єктом цього Акту. Стверджуємо, що Переможна Революція не леґітимує себе через Національний Конґрес, а, навпаки, він леґітимується конституюючою владою Революції".

В такий спосіб Начальна Команда Революції також усуває комуністичні елементи з різних політичних організацій, професійних синдикатів тощо. Її відпоручники на місцях провадять це саме в естадуальних та повітових маштабах. На її пропозицію, Конґрес переважною більшістю голосів обрав президентом республіки генерала Гумберто Кастелльо Бранко, а віце-президентом — дотеперішнього федерального депутата Жозе Маріо Алькміна.

Заходи Начальної Команди Революції знаходять всенародне схвалення. Воно й не дивно, бо вже перші оголошені в пресі матеріяли спеціяльно веденого слідства видають з головою колишніх провідних діячів країни. Жуон Ґулярт державним коштом став одним із найбагатших людей Бразилії. Його шваґер Брізоля побудував собі розкішну віллю, окремі кімнати якої оздоблені золотими прикрасами. В тій віллі на столі лежав оцінений на 35 мільйонів крузейрів годинник Брізолевої дружини, якого вона перед втечею забула взяти з собою. У затриманого на летовищі міністра праці Амаврі Сільви знайдено у валізці 60 мільйонів крузейрів державних грошей. Дефіцит державної каси становив 1.500 більйонів крузейрів. Сотні тисяч крузейрів „винагороди" діставали комуністичні керівники синдикатів та студентських спілок.

Виразно виявлено і встановлено зв'язок поваленого уряду і його численних відпоручників з комунізмом — московським, китайським, кубинським, чехословацьким, румунським, болгарським. На складах державної організації для видобування й продажу нафти й нафтових продуктів — „Петробраз", якою довгий час керували бразилійські комуністи, знайдено 6 000 автоматів чеського зразка. Викрито безліч ампул з отрутою, якої московський висланець Сташинський ужив для вбивства українських діячів Лева Ребета і Степана Бандери. Деякі впливові особистості „лівацького" напрямку діставали від „торговельної місії" червоного Китаю платні в сумі 10-15 тисяч американських долярів. Співробітник совєтського посольства в Ріо де Жанейро, Анатоль Шандрін, фактично провадив „оперативне керівництво" підривним комуністичним рухом у Бразилії.

Революція 1-го квітня дощенту зруйнувала ґрунт під комунізмом в Бразилії. Серед бразилійського загалу слово „комуніст" вимовляється тепер з презирством та зневагою.

Революція 1-го квітня завдала поразку не тільки комуністам Бразилії, а й усього світу. Гаслами цієї революції були: „Геть з комунізмом", „Геть із злиднями та убозтвом", „Геть із поневоленням людської думки та прав людини", „Геть з безбожницьким режимом", „Геть з московським та китайським колоніялізмом".

Перед Начальною Командою Революції, перед новим президентом республіки і перед всіма політичними середовищами непочатий край праці. Реформи, ґрунтовні реформи в усіх ділянках життя конче потрібні. Новий президент, генерал Кастелльо Бранко, проголосив урочисту обіцянку послідовно і неухильно їх здійснювати. Як виглядатиме це в конкретній площині говорити ще завчасно. Треба трохи почекати.

ТИЖДЕНЬ ЛИСТІВ З АМЕРИКИ

Бар'єри підозріння серед націй постали не тільки внаслідок холодної війни поміж Заходом і Сходом. Тепер навіть наші дружні спільники не завжди довіряють нашим намірам, — правду кажучи, іноді небезпідставно. Мабуть, багата й могутня Америка викликає бажання в інших держав дивитися на неї підозріллим та заздрісним оком. Ми також часом, не завжди довіряємо нашим друзям і спільникам. Франція генерала де Ґоля становить тому наочний приклад.

Взаємне незрозуміння серед людей, незрозуміння їх способу життя, — річ загальновідома. Це постає з того, що різні нації мають різні ідеали та різні прагнення. І це минається лише поступово під натиском досвіду та близького контакту. І саме з метою розвіяти фальшиві уявлення про З'єднані Держави і сприяти кращому міжнародному взаємозрозумінню і започатковано кампанії листів з Америки 14 років тому з ініціятиви Американської Ради для Обслуги Національностей.

Започатковуючи цю кампанію, АРОН вирішила використати потенціяльну силу листів з Америки для поліпшення стосунків поміж нашою та іншими націями. Все, що ми пишемо в наших персональних листах до друзів і рідних, може не цікавить сторонню особу, але ті, кому ми пишемо, читають наші листи з глибоким інтересом.

І справді, слова від друга до друга або від родини до родини дуже переконливі. Як доказ того, яку силу мають листи, згадаємо, що величезна хвиля іміґрації до Америки була у значній мірі стимульована листами від тих, хто приїхав до Америки і знайшов, що життя тут варте того, щоб його докладно описати.

Ми пишемо про себе, про своїх дітей, про працю, про наші громади, і таким способом описуємо американський спосіб життя і подаємо, так би мовити, історію Америки. Бо історія Америки це є історія кожної окремої особи, історія повсякденного життя.

Іншими словами, історія Америки це є те, в що ми, як нарід, віримо і для чого працюємо тут, вдома і за кордоном, тобто те, що ми можемо назвати основою нашого демократичного світогляду. Чоловіки та жінки по інших країнах хочуть бути певні, що Америка працює для миру, що Америка визнає гідність людини.

Кожний з нас може підкреслити цю важливу думку в наших листах, які ми посилаємо за кордон. Просте оповідання, висловлене простими словами, справить більше враження, аніж будь-яке офіційне твердження.

Цього року Тиждень Листів з Америки — від 18 до 24 травня — нагадує нам про силу пера в боротьбі за мир та свободу. Брошурку з порадами, як писати листи, можна одержати з Ради для Обслуги Національностей (20 Вест 40 стр. Ню Йорк, Н. У. 100 18), приславши заадресовану коверту з маркою.

Американська Рада

Регабілітація латини?

Прихильники гуманітарних наук, зокрема клясичних мов на терені ЗДА, б'ють на сполох: в середніх школах навчання латинської мови стоїть на ганебно низькому рівні. Шістдесят років тому 50.2% молоді у середніх школах вивчало латинську мову, тепер цей відсоток обнизився катастрофічно — до 7.4% . . .

Що звело вельмишановану колись латину, царицю мов, на такий неймовірно низький рівень? Відповідь коротка: мода на модерні мови, з поміччю яких молодь дістає кращі можливості праці і заробітку. Важким цвяхом у домовину латинської мови став факт, що в останніх десятиліттях різні федеральні, стейтові й приватні фінансово - бизнесові установи почали допомагати студентам, які вивчають модерні мови, своїми стипендіями. Таким чином модерні мови зіпхнули навчання латинської мови на сірий кінець.

Однак, в останніх роках спостерігається деяку зміну на цьому занедбаному секторі середньошкільного навчання. Минулого року ентузіяст клясичної латини із стейту Каліфорнія, разом з іншими прихильниками латини — видав знаменито зредаґовану брошуру на тему: Чому треба відновити масове навчання латинською мовою? Які приховані, мало ширшому загалові учнів і їхніх батьків скарби криються в цій мові найбільш культурного й могутнього колись народу Европи? Англійський переклад цієї брошури вислано масово до шкіл, по різних стейтах. Особливу увагу звернено на ті офіційні чинники, які на місцях відповідають за програму шкільного навчання.

Весною ц. р. на другому кінці ЗДА, поміж студентами Принстонського університету, в Ню Джерзі, постав гурток прихильників латини, який солідно взявся до праці. Його члени почали засипати листами найбільш відомі постаті політичного, економічного, релігійного, політичного світу, переконуючи їх у конечній потребі „воскресення" латинської мови для добра молоді та для майбутнього цієї країни. Ці молоді симпатики одної із найстарших мов світу одержали прихильні листи від таких осіб, як президент Джансон, Адлей Стівенсон та ін.

Справді, крайня пора, щоб мова античного Риму, яка також і в англійську мову зробила поважний граматичний і словниковий вклад, щоб ця мова „золотої ери людського роду" (Овідій) знайшла собі належне місце у цій країні всебічного поступу.

С. Т.

ГОЛОС ЧИТАЧА

Чи читали вони ці відповіді?

Як реакція на „Слово" діячів підсовєтської України, у числі „Свободи" з 10-го квітня надруковано дві відповіді: Перша відповідь — від Комітету Пам'ятника Шевченкові, друга — від 62-ох діячів української культури в Америці. Не вдаючись до повторення змісту цих двох відповідей, треба відзначити їх високий рівень і логічність. Саме через це мимоволі виникає питання: чи були згадані відповіді оголошені в совєтській пресі? Справа йде не про листування і обмін думками між діячами української культури підсовєтської України, з одного боку, і діячами української культури на еміґрації з другого, а про те, чи про це листування знають українці, які живуть на теренах, окупованих Москвою. Де й коли на сторінках совєтської преси згадані дві відповіді надруковано?

Якщо Москва цю справу замовчала, ці відповіді, мали, очевидно, лише одного читача — совєтський уряд. А коли так, можемо сказати словами Пантелеймона Куліша, відомого, зокрема, перекладами творів Шекспіра на українську мову. Один з цих творів має титульну назву: „Багацько галасу знечев'я".

Сергій Крашенінников

С. Риндик

ЛЕБЕДА

(Малий роман)

I

Лебеда любив зайти собі часом на пиво. Звичайно під вечір, особливо в суботу. Три гальби випивав помалу, смакуючи мовчки. При четвертій діставав голос і заводив пісню. Співав тільки одну і завсіди ту саму — про якусь Мілушку. Не знати, чи то була загальночеська красуня, чи якась місцева вродливиця, чи особа з власної практики. Пісня мала кілька дразливих місць і, коли до них доходило, корчемні гості гучно сміялися: одні ґелґотали гусаками, другі окселентували їм тонкоголосими євнухами, а треті шипіли, як гартоване у воді залізо.

По четвертій гальбі Лебеда розплачувався і відходив.

Він ніколи не співав, як був тверезий. Може тому, що цілий день звисала йому з рота довга люлька з набитими на ній бляшками, де були зазначені різні події і дати. Жив із того, що орендував сад на Шиберняку. А це був великий горб на краю міста. Казали, що колись там стояла шибениця, на самому вершку, щоб було добре й далеко видно, коли громада когось вішала. Потім цю функцію перебрала держава й перенесла її в якісь потайки. А громада засадила горб садовими деревами, бо ніхто не хотів там будуватися. Шиберняк укрили вишні, черешні, сливки, яблуні й груші. А Лебеда ще від себе насадив різнокольорових троянд.

II

Недалеко відтіль була школа, де вчилися наші хлопці й дівчата. Там не раз траплялося, що котресь у котромусь залюбиться. Таке сталося одного разу з Ярком Одновусом. Про це власне я й хочу отут оповісти. А щоб була сама правда, зазначу, що учні не називали його ні Ярком, ні Одновусом, а Шпиркою. І він не ображався, бо шкільна номенклятура нікого не милувала — ні малих, ні старих, ні учнів, ні учителів. Серед її прізвищ пригадую такі, як Ґиґнус, Нехайбиздох, Буба, Туйтуй, Партолиця, Халамей, Ґвадзя, Жабоїд, Полежуха, Вайло і Рекоша. Ці назви вилітали з уст спонтанно, без найменшої надуми і відразу прилипали до пацієнтів, як найцупкіший карук.

Про закохання Шпирки школа довідалася зараз же, як це сталося. А коли цікаві хвеськи питалися хлопця, чи дуже кохає, з його уст вилітало одно єдине слово:

— Божевільно!

Товариші сильно заздрили йому. Завдяки поетам, письменникам і вчителям літератури, почуття кохання вважалося за героїчний учинок. І сам герой цього вчинку дуже добре розумів це, тим більше, що його кохання мало сильні підстави. Коли він мріяв і закривав очі, вибраниця його серця уявлялася йому неймовірною красунею, в сто разів кращою, ніж була. Окрім того, в шкільній номенклятурі на її рахунку стояло чудове прізвище — „Писочок". Мабуть, тому, що мала маленьки йротик, а замість губок дві повні вишні, ледьледь дотулені одна до одної. Здається, вони були дуже солодкі, бо Писочок раз-у-раз облизувала їх. А Шпирка якраз дуже любив вишні і з великою жадобою поглядав на шпанки, що червоними вогнями яріли на Шиберняку під невсипущим оком Лебеди.

Щоб хоч трохи полегшити собі муки кохання, Шпирка часто наспівував:

Ой, я нещасний!
Що мені діяти?
Полюбив дівчину,
Та й не можу взяти!

Немащо казати, язики негайно переказали дівчині, який роман переживає Шпирка в своєму серці. І Писочок так само божевільно закохалася в нещасного хлопця. Однак, це був тільки ранок кохання: покрадьки кинутий погляд, летюче слово, перелякана зустріч і . . . мрії. Мрії день і ніч.

III

Аж надійшла пора, коли в Лебеди на Шиберняку зацвіли троянди.

Досі Шпирка ніколи не дивився на квіти, байдуже, чи троянди, чи щось інше. І щойно кохання спровокувало в його серці естетичні почуття і непереможний гін до краси. І хлопець надумав пуститися на відчайдушне діло: залізти до Лебеди в сад, нарвати там рож і подарувати коханій! Іншого способу набути рожі не було. Шпирка не мав ані гроша в кишені, і не було в кого вкрасти, бо всі його товариші були самі голодранці, як і він. Тож найближчої суботи, коли Лебеда був на пиві, Шпирка взявся за справу . . .

Усе йшло дуже добре. Непомітно підкрався під самий Шиберняк, непомітно підліз до загону з трояндами, непомітно почав обмацувати перший кущ і . . . непомітно вхопив його за ковнір Лебеда! Але вхопив так міцно і так раптово, що всі ґудзики повідскакували!

Шпирка спробував був борснутися, але дістав такого ляща, що аж зашипів. І відразу здався і покинув будь-який спротив.

— Сьогодні Лебеда не мав четвертого пива, — сказав орендар, витягнувши з уст люльку і кудись ведучи Шпирку. — Стара відьма не дала грошей. Вишні, каже, достигають, голодні бурсаки заглядають. Пильнуй, старий, вишень, а не пива. І правду сказала.

Привів до своєї халабуди, прив'язав до якогось кореня, що виходив із-під землі, і порадив нічого не думати, а заснути й добре виспатись, бо з думок нічого не вийде, а завтра піде на поліцію, де не дадуть спати.

— Невитримана година з тими злодіями, — сказав по хвилі, запаливши люльку. — Ще вишні добре не попаліли, а вони вже тут: удень шпаки з горобцями, а вночі руси. Напосілися на моє добро, не можна обіґнатися. Попрошу поліцію, нехай буде така ласкава і зробить так, щоб Лебеда міг випити собі не тільки четверте, а й п'яте пиво, щоб міг собі навіть рачки лізти на Шиберняк. Про це буду просити. І вона покаже тобі, як смакують Лебедові вишні. Більше не полізеш.

— Я не лазив у ваші вишні, — обізвався Шпирка.

— Як кажеш?

— Я не лазив у ваші вишні, — повторив Шпирка.

— А в що? В помаранчі?

— Я хотів вирвати собі рожу.

— Рожу?! — здивувався Лебеда. — А на дідька тобі рожа?!

Шпирка нічого не сказав, тільки на очах виступили сльози.

— Хтів моїм добром торгувати?

— Ні! — рішуче відрубав Шпирка, аж сльози капнули на обличчя.

Бачивши це, Лебеда трохи злагіднів. Трохи подумав і ще раз запитав, навіщо Шпирці та рожа. Але хлопець ізнов не признався.

— Чи не хотів ти часом якійсь моргулі приподобатись?

Шпирка необережно схлипнув . . . Лебеду це розжалобило.

— Бачиш, до чого ті дівки доводять нашого брата? До злодійства!

Починаючи з цього моменту, гнів і злість Лебеди до Шпирки стали виразно й рапідно потахати, і скоро Лебеда зовсім розм'як.

— Але коли ти хотів комусь там приподобатись, то треба було мені сказати, а не хапатись за злодійство. Треба було прийти й сказати: „Пане Лебедо! Нема такої дівки, що встоялась би перед вашими рожами. Дайте мені пару, нехай і я укоськаю свою андульку. І я б відразу дав. На дівки я даю, бо сам був молодий і дурний, то знаю.

І Лебеда відв'язав хлопця і відпустив, порадивши прийти на другий день за світу.

— Дістанеш кілька рож. Не потребуєш красти, дам задурно, бо рожі Господь Бог сотворив якраз для дівчат, а не для старого Лебеди. Марш!

(Продовження буде)

Поклін Тарасові Шевченкові у Фініксі, Арізона

Комітет Пам'ятника Шевченкові під проводом інж. Ярослава Сисина вже від двох місяців вів інтенсивну підготовку для гідного відзначення Ювілею: 150-ліття народження Т. Шевченка. З огляду на мале число українців та браку мистецьких сил підготовчі праці Комітету натрапляли на трудноці. Але з мистецькою поміччю прийшла колишня солістка опери пані Докія Цапко з приготованням програми у формі концерту - монтажу до слів Шевченка.

Побіч мистецької підготови Комітет провів пропаганду серед українського й американського середовища Естетично видана в українській і англійській мовах програма Святочної Академії була розіслана на адреси українців і чужинців. Місцеві щоденники: „Фінікс Ріпаблік" і „Фінікс Газет" і тижневики: „Фінікс Сан" та „Мейса Трібюн" помістили статті про творчість і діяльність Т. Шевченка з поданням інформацій про Академію. То ж і не диво, що на Святочну Академію, що відбулася о год. 2:30 по полудні в неділю 19 квітня в Кенілверц Скул авдиторії явилось понад 100 осіб української і американської публіки.

Після відслухання американського гимну Святочну Академію відкрив голова місцевого Відділу УККА інж. В. Фещенко-Чопівський. У своєму вступному слові в англ. і укр. мовах він підкреслив значення Шевченка в світовій а зокрема в слов'янських літературах. Реферат про життя і творчість Т. Шевченка в англійській мові виголосив студент фірики п. Євген О. Зиблікевич, мол.

Дальшу програму виповнив монтаж - концерт до слів Шевченка. Авторові цих рядків ще не довелось бачити щось подібне. Були тут хорові виступи, рецитації, соля, дуети, квінтети, співи жіночого ансамблю.

До оригінальности задуму та інсценізації пані Докії Цапко причинились народні строї всіх виконавців програми та вмілий фортепіяновий акомпаніямент молоденької учениці гімназії Ірени Лінезилч. Хор, новий на терені Фініксу, що співав в числі 14 осіб під орудою авторки монтажу, був гарно зіспіваною цілістю та був прикрасою свята. З солістів слід відмітити: драматично - емоційне сопрано Докії Цапко, романтичного баритона д-ра Ігоря Шалаути, приємного сопрана Марії Винничок та сміливого тенора Григорія Терлюка. Рецитації спочивали в певних руках Файни Василенко і Михайла Винничка.

Відбуття Святочної Академії можна оцінювати як посднання всіх наших сил для спільної справи, бо виконавцями програми були: старі і нові еміґранти, православні і католики, діти та дорослі. Об'єднання українських мистецьких сил довкруги постаті Шевченка є висловом бажання наших громадян зі всіх прошарків суспільства співпрацювати для загальної української справи.

Інж. Б. Федаш

Тарас Шпікула переобраний пораз 23-ій на голову Директорів Домів Відділів УНС в Шикаґо

29-го лютого 1964 року відбулися у власній залі при 843 Вестерн Евню річні Збори Дирекції Домів Відділів У. Н. Союзу в Шикаґо в приявності 24 делеґатів, управнених до голосування від Відділів 22, 106, 125, 220, 221, і 379 УНСоюзу в Шикаґо.

Річні Збори відкрив голова Тарас Шпікула, а до президії Зборів вибрано Володимира Ничая, як предсідника і Михайла Ременюка, як секретаря. Протокол минулорічних Зборів відчитав секретар Іван Малюк, і протокол цей прийнято. Звіти з діяльности склали члени Дирекції і Контрольної Комісії.

Як виходить із звітів, то Дирекція Домів заінкорпорована 14-го березня 1942-го року, займається адміністрацією двох домів під чч.: 835—845 Норт Вестерн Евню, оціночна вартість яких виновить — $ 111,526, а задовження у морґеджу — $ 10,050.

Ці доми складаються з чиншових мешкань, крамниць, льокалів Ліґи Американців українського походження в Шикаґо та трьох заль, одної більшої і двох менших, в яких мають свої приміщення деякі Відділи УНСоюзу і є центром Союзової Громади в

Тарас Шпікула

Шикаґо, та які служать як місце на сходини, проби хору, імпрези, забави й інші культурно - розваґові цілі не лише Відділів УНСоюзу, але й інших організацій міста Шикаґо, як прим. Хору СУРМА, ОбВУА, 22 Відділу Союзу Українок і т. д. Ці доми без ніякого перебільшення, гуртують фактично найбільше українського життя міста Шикаґо, там також організуються всі Громадські Комітети, як 30-ліття Голоду в Україні, Мазепинський, Шевченківський, Листопадовий, 22-го Січня, які діють для добра української спільноти.

Дирекція Домів відбуває щомісяця свої засідання, на яких обговорює і вирішує біжучі справи, зв'язані з управою цих домів, так, що всі члени Дирекції, а особливо її предсідник п. Тарас Шпікула вкладають багато труду і праці для осягнення чимраз то кращих успіхів.

Після дискусії над звітами й уділення уступаючій Дирекції абсолюторії, вибрано нову Дирекцію на 1964 рік, яка уконституовалась так: Тарас Шпікула — предсідник, Іван Михальцевич — заст. предсідн., Іван Малюк — секретар, Антін Зборик — фінансовий секретар, Володимир Фединський — касир, Господарська Комісія: Михайло Семків, Михайло Марчук і Петро Куліш. Члени Дирекції: Володимир Ничай, М. Ціховський, Богдан Кашуба, О. Панчишин. Пресові референти: Михайло Харів в українській мові, Марія Шпікула в англійській мові. Делеґати до Ліґи Американців Укр. Походження: Марія Шпікула і Володимир Фединський. Контрольна Комісія: Михайло Харів — голова, Василь Ваків — секретар і Василь Семків — член.

По виборі керівних органів Дирекції на 1964 рік Збори висловили побажання, щоб повести кампанію за приєднування нових членів для У. Н. Союзу і працювати ще більше наполегливо для розвитку свойого культурного центру для добра УНСоюзу і всієї української спільноти в Америці.

Інж. М. Харів, прес.реф.

● Новим прем'єром у Південній Кореї став Чунґ Іль Квонґ, колишній генерал і колишній амбасадор у Вашинґтоні, ще з часів президента Синґмана Рі.

● У Сайґоні, столиці Південного В'єтнаму, арештовано двох терористів, як вони старалися підкласти динамітові патрони під міст, що лучить долішню частину того міста з летовищем, що стоїть під сильною американською військовою охороною. Знищення того мосту було б поважним ударом для військових операцій проти комуністичних партизанів.

● З Москви видалено англійського студента Пітера Реддевея, який приїхав був туди на студії за програмою обміну студентами, за те, що ніби намовляв одну російську родину виїхати геть з СССР.

Книжки

ВІСТІ З КПШ

РЕЗЕРВУЙМО МІСЦЯ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ СВЯТКУВАННЯ У ВАШИНҐТОНІ

Ню Йорк. — Після відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні 27-го червня, там відбудуться важливі імпрези, із яких бенкет у залі „Арморі" стане заключною частиною всіх святкувань. З огляду на прибуття мас людей, КПШ просить слати зголошення на концерти й бенкет по змозі скоро, щоб уникнути непорозумінь і недотягнень. Квитки на Фестиваль Молоді (1 і 3 дол.) набувати тільки у Вашинґтоні, перед імпрезою, що розпочнеться о 5-ій годині по полудні у „Вашинґтон Колізеї". Безпосередньо на адресу централі КПШ в Ню Йорку треба слати замовлення й чек або „моні ордер" на 1-й Концерт (5 год. по полудні в „Конституцен Гол"), 2-й Концерт (8:30 вечора, там же), також на святочний Бенкет в „Арморі", що розпочнеться о год. 8:30 вечора, з участю сенаторів, конгресменів, американських діячів. — Ціни: на 1-й і 2-й Шевченківські Концерти — 5, 4 і 3 дол., на Бенкет — 15 дол. Замовлення слати негайно на адресу:

Shevchenko Memorial Committee, 302 West 13th Street, New York, N.Y., 10014.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОСТОЙНИКИ В ПОЧЕСНІМ КОМІТЕТІ КПШ

Краєвий Комітет Пам'ятника Шевченкові та місцеві комітети звернулися з відповідним листом до видатних американських діячів, запрошуючи їх ввійти до складу Почесного Комітету для Шевченківських святкувань у Вашинґтоні. Тарас Шевченко, змагаючись за краще майбутнє свого рідного народу, одночасно проголошував ідеї рівности, братерства і свободи для всіх народів світу. Тому участь представників різних націй у тих святкуваннях у Вашинґтоні має особливе значення.

З приємністю відзначаємо, що до складу Почесного Комітету вже висловили бажання ввійти понад 100 американських достойників. Між ними: 16 сенаторів і капелян Сенату, 61 конгресмен, 2 губернатори стейтів, 7 голів міських рад, 22 лідери американського політичного і культурного життя (дані на 28-ме квітня). Крім них, до Почесного Комітету ввійшли представники різних національних груп.

Очевидно, всі ті, що так особливо виявляють свою пошану до пам'яті й ідей великого Т. Шевченка та стремлінь українського народу, — мають побачити під час Шевченківських днів у столиці ЗДАмерики справді маси українців та американців українського роду. Це ж стосується і наших братів та сестер з Канади.

Наша масова присутність буде одночасно відповіддю тим, хто вважає, що справа пам'ятника Кобзареві — є справою лише „малої групи" людей.

Пресбюро КПШ

Короткі вісті

● Конґолійське державне військо, вислане урядом до збунтованої провінції Квілю, сидить в бараках, нічого не робить і деморалізується, бо немає команданта. Командуючий майор Жозеф Чачі заявив, що він „втомлений" і поїхав до родини в іншій провінції. Найвищий після нього рангою старшина заявив, що він не бере відповідальности за військо, бо не має засобів транспорту,—а призначений центральним урядом полковник Мусанґо відмовився послухати уряд, бо — мовляв— він приймає накази тільки від „генерала" Мобуту, який тепер перебуває в Европі.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ
Відділ в БАЛТІМОР, Мд.

зі смутком повідомляє Українське Громадянство про ненадійну смерть

сл. п. проф.

БОРИСА ЗЕЛІНСЬКОГО

Заступника голови місцевого Відділу УККА, який помер дня 9-го травня 1964 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на свіжу могилу склала
$10.00 на Наукове Т-во Шевченка
$10.00 на УВАН.

ЕКЗЕКУТИВА МІСЦЕВОГО ВІДДІЛУ УККА

У глибокому жалю і смутку сповіщаємо наше Членство та все Українське Громадянство, що в Кліввленді, Огайо, відійшов від нас несподівано, на 42-му році життя

бл. п. інж.

ДМИТРО МІСЬКО

ентузіяст української пісні, делеґат на Основуючі Збори, делеґат на Перші Звичайні Загальні Збори, член Управи і член Товариського Суду Союзу Українських Хорів в Америці.

Опечаленій Дружині і Рідні Покійного, та членам хору „Дніпро" в Кліввленді, висловлюємо наше найглибше співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу, складаємо суму $25.00 на Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, Відділ в Сарселі, Франція.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ХОРІВ в АМЕРИЦІ

Щоб нашому роду не було переводу

Юрій Степаненко

Френклін гай скул — велика середня школа в Сомерсет повіті, Ню Джерзі. В ній вчаться понад 1,500 учнів. І серед цієї маси шкільної молоді відзначається як відмінник і суспільно - громадський діяч, учень 12-ої кляси Юрій Степаненко. Як відомо, в Америці існує Товариство Почести (Нешенел Онор Сосасті), яке складається з учнів, що мають певні академічні успіхи і виявляють здібності до суспільно - громадської діяльности. Одним із організаторів такого товариства був Юрій Степаненко. Ще — на початку навчання в гай скулі цей юнак виявив бажання стати лікарем. Він прикладав зусилля, щоб бути добрим учнем в усіх відношеннях. І ось, надходить час закінчення середньої школи, і разом з цим виринає питання: як же здійснюватимуться надхнені бажання? Які ж перспективи до одержання медичної науки? Юрія Степаненка турбувала матеріяльна сторона цього питання, бо академічна була забезпечена успішністю його навчання в гайскулі.

І ця проблема на днях вирішилась: Юрій Степганенко одержав стипендію для навчання на медичному факультеті Шикаґського університету. Радісна вістка потішила не тільки юнака Юрія Степаненка і його батьків, але й близьких його приятелів.

Юрій Степаненко належить до тих юнаків, що настирливо виконують дороговказ Великого Шевченка: „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь..." Юрій Степаненко закінчує також в цьому році Школу Українознавства при парафії св. Андрія Первозваного в Бавнд Бруку, Н. Дж. Він очолює філію ОДУМ-у в Сомерсет повіті, яка є одною з найактивніших громадських організацій. Він також є активним членом УНСоюзу. Народжений в Німеччині і вихований в Америці, Юрій Степаненко належить до тих молодих, що дбають про те, „Щоб нашому роду, не було переводу". Сподіваємось, що Юрій Степаненко буде добрим українцем і в студентській громаді Шикаґського університету. Бажаємо йому дальших успіхів.

В. Г.

Роман Рудницький концертуватиме в університетах в Балтиморі і Ню Брансвіку

Нашого молодого славнозвісного піяніста - віртуоза Романа Рудницького зустріла нова черговa честь: два великі університети Джана Гопкінса у Балтіморі та Ратґерса в Ню Бронсвіку, в яких він виступав мин. сезону, внаслідок великого успіху цих виступів запросили його знову з власними концертами. І так в Балтіморі Роман Рудницький виступав у вівторок 28-го квітня, в залі ім. Шрайвера, а в Ню Бронсвіку в середу, 6-го травня, в залі Форджес Чепел (Довґлес Коледж).

Три дні перед концертом в Балтіморі, в суботу 25 квітня, Роман Рудницький виступав в серії концертів „Мюзік енд Концерт Ґілд" в Томс Рівер, Н. Дж., спільно з струнним квартетом „Мірафлор", з яким виконав фортепіяновий квінтет ф-моль Брамса, та, як соліст, в творах Равеля. У неділю 17-го травня він виступить солістом Ювілейного Шевченківського Концерту в Аллентавні, Па., в репертуарі з творів Лятишинського, А. Рудницького, і Ліста. Від половини червня до пачатку вересня Роман Рудницький знову запрошений до літньої оселі Квізісана в стейті Мейн, де виступатиме з концертами щотижня, як і мин. року. Іншим артистом - віртуозом, запрошеним туди на щотижневі виступи є брат Романа, віольончеліст Доріян Рудницький.

Н. Н.

У Тант вислав свого персонального представника на Кіпр

Об'єднані Нації.- Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант делегував на Кіпр в характері свого персонального репрезентанта колишнього президента Еквадору, Галя Пляцца Лясса, місією якого головно має бути зберігання миру на Кіпрі. Цією справою до цього часу займався командант війська на Кіпрі, індійський генерал Прем Сін-Гіяні. Після приїзду Лясса на Кіпр індійський генерал займеться виключно військовими справами, залишивши переговорювання з кіпрським урядом та ворожо одна до одної наставленими двома частинами кіпрського населення - грецькою і турецькою - еквадорському дипломатові. Генеральний секретар У Тант підкреслив, що мирова місія еквадорського дипломата не встряває в компетенції мирового посередника Об'єднаних Націй, фінського дипломата Санарі Тіоміої, який має знайти формулу для тривкої розв'язки кіпрської проблеми. Проте пресові коментатори признають, що вислання того еквадорського дипломата на Кіпр також з мировою місією може внести плутанину і створити незручну ситуацію для названого фінського дипломата, який в такому випадку не захоче довго виконувати на Кіпрі свої обов'язки.

● **Торнадо** в стейті Мишиґен знищило 150 домів та спричинило смерть 10-ох осіб, а кільканадцять осіб є поранені. Губернатор Джордж Ромні закликає скласти один мільйон долярів на допомогу пошкодованим.

Пейпінґ відкидає внесок Москви щодо пан-комуністичного з'їзду

Гон Конг. — Комуністичний Китай відкинув внесення російських комуністів, щоб скликати конґрес всіх комуністичних партій світу для обмірковання „ідеологічного" спору Москви й Пейпінґу. Комуно-китайське становище таке, що підготова до такого збіговища повинна тривати „чотири чи п'ять років або й більше". З свого боку китайські комуністи пропонують, щоб в травні наступного ронку зібралась совєтсько - китайська конференція, яка приготовила б наради лідерів тільки 17 компартій світу. Якщо російські комуністи скликали б тепер пан-комуністичну світову конференцію, то китайські комуністи перестерігають їх, що на такій конференції — при нинішньому стані московсько - пейпінґського спору — за всією вірогідністю настане розкол, відповідальність за який нестиме Москва. Комуно - китайська відповідь, датована 7 травня ц. р., формально стосується совєтського листа з 7 березня ц.р. Водночас китайська кобпартія оприлюднила свої листи з 21, 27 і 30 лютого ц. р., у відповідь на совєтські листи з 29 листопада 1963 і 22 лютого ц. р. У своєму листі з 29 лютого китайські комуністи відкинули совєтську пропозицію пожвавити торговельні взаємини та відновити совєтську економічну й технічну допомоги, як теж відкинули пропозицію на припинення „ідеологічної" полеміки.

Золотий Ювілей хору Боян в Дітройті

Церква св. Івана Хрестителя з її парохом о. монс. М. Бохневичем готується до відзначення небувалих роковин свойого хору „Боян", який протягом 50 літ служив своїй церкві, прославляючи Бога своїм співом.

Між живими є ще ті, які співали в першому хорі в 1914 р. під проводом Дмитра Атаманця. Ідейні піонери, своїм запалом перебороли труднощі і спільними силами створили хор, який співав не тільки в церкві, а і на національних святах, в радіо та на міжнародних виступах. Великі заслуги у плеканні української пісні в тих часах положила родина Королишинів, які усі разом творили свій хор і активно працювали на народній ниві. Це був той свідомий елемент, який і досьогодні залишився при своїй Церкві і дітей своїх зберіг для нашої громади: С. Ґельнер, С. Ґава, П. Іванець, А. Поливка, М. Стефанський, К. Вацук, Д. Тетеричко, М. Андрусевич, К. Степчук, М. Буртник, І. Гнатович, І. Ладика, С. Гнатовик, Г. Михайлишин, Т. Польовий, К. Чмир, І. Іванців, І. Форись, І. Шеремета, П. Недвідь, Станіславський, п. Мазуркевич, В. Яворський і багато інших — це ті, яких імена записані золотими буквами в історії хору „Боян".

Їх диригенти, деякі вже в околиці 80-ки це: Д. Атаманець, П. Стисловський, В. Шанайда, С. Пелех, А. Стех, П. Орлик, п. Баса, П. Вірстюк, С. Андрусевич, бл. п. Б. Пюрко, та теперішній диригент К. Цепенда.

На Ювілейному Концерті стрінуться всі: диригенти, бувші хористи і теперішній хор „Боян" (65 осіб) включно зі шкільним хором у складі 130 вибраних дітей, які виступлять з власними точками.

Це той самий хор, який на Шевченкевському Концерті здобув собі великі признання за гарний і чистий спів, та за зразкову дисципліну. Це будучі хористи хору „Боян".

Ювілейний Концерт попередить Служба Божа на інтенцію хористів і їх родин. Щоб помогти хорові в такій важливій хвилі його Золотого Ювілею, створився святочний Комітет у слідуючому складі: від „Провидіня" д-р В. Чавс — голова, від Гетьманців — С. Ґава, та від УНС, Відділ 75 В. Чмир, як заступники, І. Козак як фінансовий секретар, Е. Запорожець — як координатор програми та члени К. Палер — голова, Честух — заст. голови від Союзу Українок, Відділ 23 — п. М. Михайлишин та Ю. Козак від Апостольства Молитви, О. Сенчак від Лейдіс Авґзілєрі, Дж. Гелек від Клюбу Матерей, В. Ладика від Церковного Комітету.

У концертовій частині крім хорів візьме участь відомий соліст Львівської Опери Лев Рейнарович та керівник муз. студії М. Лепкий — скрипка.

Хористи під проводом свойого диригента ставляться поважно до праці.

День 24-го травня залишиться незабутнім в історії не тільки хору „Боян", а і цілої нашої громади.

Д-р В. Ч.

● **Тіто** поїде з початком червня з офіційною візитою до Фінляндії, а наприкінці червня відвідає Польщу.

● **Російська православна церква в Єрусалимі** по стороні Йорданії, разом з манастирем, де живуть 138 російських антикомуністичних монахинь, має вневдовзі перейти під юрисдикцію православного патріярхату в Москві. Йорданія визнала недавно Совєтський Союз і до Амману приїхав вже перший совєтський амбасадор Петро Слюсаренко. Йорданія має піти слідами Ізраїлю, який визнав був принцип, що все, що колись належало царській Росії, тепер належить Совєтському Союзові.

В ТУЗІ ЗА ПРОСТОРАМИ

(В робітні Михайла Мороза)

Інколи забаганки й витребеньки душу оволодіють — нападає туга за просторами, за далями, за їх красою й тонами, за їх ранками й вечорами, в сонці й у смерку. І стає так банно, що я мушу їх мати! І то в Ню Йорку! Тоді — йду до Михайла Мороза, до майстра цих чарів. Лиш у нього знаходжу я красвид, але не той, що ми його оглядаємо на лоні природи, а той, що його Бог був дав людині перед її упадком у раї.

Великий шмат часу, пребагата гама тонів, кольорів рідної землі — володар: Космач! — а далі, Німеччина й ЗДА. И усюди постійний пал, горіння, що мистець амальґамує їх на українській палітрі, поліхромує їх і промовляє з глибини серця, душі, до глибини наших сердець і душ. Пензель, шпахля, палець, байдуже, — тон повний, щедрий, логічно й конструктивно покладений на полотно; всі площини грають, примовляють, симфонію творять. Форма, стиль — спонтанні, як і має бути в правдивого мистця: з душі вибухають, із душі української культури.

Бувало таке здавалось мені, що в М. Мороза були фази творчости. Та ні фаз, ні манір у нього нема. Як і знайде якусь „щасливу" формулу, то на ній він не затримується; для нього кожен день, кожен твір, хто зна, чи не кожен мазок, може бути новим відкриттям нової форми, нового вислову. Він же — як і О. Архипенко — постійний винахідник, поет форм і тонів. Уперто, з завзяттям шукає він нових шляхів стилізації. Натура, море, портрет, цвіти — це претекст і спонука, яким він накидає свою творчу волю, хотіння, зберігаючи їхні характери, душу, час, настрій.

Дивитись на його твори — хоча б за останніх 18—20 років — у нього я не бачу минулого, теперішнього: він завсіди той сам; завсідя удосконалює своє знання, експериментує, завсіди він живий, насторожений, уважливий, завсіди змагає до кольору-синтези.

У М. Мороза чистість кольору, — інколи: дзеркальна! — його незайманість у формі, а його форма розкошується у світлі. Його колір, його світло є таке багате й глибоке, що, психологічно, ними передає він нам виразний настрій образу: ранок це, полудне чи вечір.

Красвид, компонуючи, мистець деформує його, інтерпретує його відповідно до свого бажання, до душевного наставлення, настрою, до своєї „фантазії", а все — з незмінними основами, прерогативами мистецтва. І цим мистець виявляє ступінь духової культури.

Михайло Мороз

Часто М. Мороз повторяє один і той сам мотив красвиду: цим саме дає він доказ щедрости своєї творчої винахідливости в композиції, інтерпретації, у тоні. І тут пригадую собі такий цікавий фрагмент із творчости мистця Вінс. ван Ґоґа. Був, за життя цього мистця, у місті Арль, Франція, „Понт де ль, Анґлуаз". І В. ван Гог „брав" цей міст безліч разів на свої полотна, брав його з усіх боків, у всіх порах дня. Нині, ці всі його образи з цим мостом іберігаються у музеях, у приватних збірках, як великі цінності. Мало того — цей міст із старости був завалився; то управа м. Арль мусіла цей міст повторити — збудувати наново, бо туристи вперто шукали за мостом Ван Ґоґа. Та й П. Сезан із під свого оливного дерева — що було його вірним приятелем — також повторив ті ж самі мотиви. В правдивого мистця повторення мотиву не є... копісю, а кожен раз новим твором, новим осягом, новою мовою — кольору, тону, відчуття.

Ось, так, перебувши в робітні Михайла Морза на розмові з його просторами, далями, з його морем, портретом і, вулканічного вибуху, чудовими цвітами, ви з відсвіженою, підкріпленою душею легше поринасте в закурений, задимлений поспіх цієї потвори — модерного міста американської гонитви.

Михайло Островерха

У Східній Африці плянують федерацію кількох держав

Дар ес Саляям. — Президент Танґаньїки Джуліюс Ньєрере, який успішно перевів два тижні тому федераційну злуку Танґаньїки і Занзібару, намагається злити в одну федерацію ці дві країни плюс Кенію і Уґанду. Він вистосував заклик до президентів обох тих східньо - африканських, недавно усамостійнених країн, щоб вони влаштували спільний з'їзд для обговорення федераційних можливостей. Однак буцім-то тільки прем'єр Кенії, Йомо Кеніятта, ставиться прихильно до ідеї федерації, зате прем'єр Уґанди Мільтон Оботе заявив, що він поїде на проєктовану конференцію голів 4-х східньо - африканських країн. Ньєрере жалівся, що дуже трудно перевести в діло ідею федерації кількох східньо-африканських країн, бо задля правильного діяння міждержавної федерації", треба зректися частини власної державної суверенности, думаючи категоріями федераційного, а не крайового інтересу, і треба зректися персональних високих становищ, що їх займали різні особи в країні, що приступила до федерації. Проте Ньєрере певний, що йому вдасться переконати своїх однорасових колеґ з сусідніх із Танґаньїкою країн, що тільки у більшій федерації можна осягнути більший престиж і голос в міжнародній політиці, дістати більші кредити, поставити на ногу спільну більшу збройну силу, розвинути власний промисл і пожвавити експорт своїх природних багатств.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 16-го ТРАВНЯ 1964 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Дністер 361 Відд. в год. 7:30 веч. у власній домівці при 119 Ave. "A". Проситься членів вплачувати залеглі вкладки. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Приймання вкладок 397 Відд. від год. 12-1 при 5020 Йорк Ровд і від год. 3-4 при 847 Н. Франклин вул. — О. Штогрин, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 156-ий Відділ в год. 7:30 веч. — В. Новак, секр.

PLAINFIELD, N. J. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 372 Відд. о год. 7:30 веч. в Ігіл Гол, 210 Чорч вул. — П. Шило, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ 14-ий Відд. в год. 7:30 веч. в Січовій залі. — М. П. Отрок, секр. RD 2, Cranbury, N.J.

ТАРЗАН, ч. 5236. Засідка!

...A HAPLESS DEER FELL VICTIM TO THE KEEN HUNTING EYE OF THE JUNGLE LORD.

CAREFREE AND TRIUMPHANT, HE RACED OVER TO COLLECT HIS PRIZE--

BUT HE DID NOT KNOW THAT AN ENEMY LURKED ABOVE, WAITING FOR HIS FIRST FALSE STEP!

5-17 5236

Нещасливий олень став жертвою проникливого мисливського ока пана джунґлів.

Безтурботно і з тріюмфом він побіг, щоб взяти здобич...

Але він не знав, що на нього чигає ворог, чекаючи на його перший помилковий крок!